

Reisverslag 18 Skadi World Tour

Nieuwsbrief 18 .De Skadi beleving van Boka Kotorska

Het uitklaren uit Kroatië

Het was niet prettig om te ankeren in de baai van Cavtat, Zuid Kroatië, alvorens aan de kade uit te klaren. En buiten de baai van Cavtat stond een nog onprettiger zee. Wij besloten van Sipan direct naar Cavtat te gaan, daar niet te ankeren maar meteen uit te klaren en door te varen naar Montenegro. Met nog drie dagen permissie in Kroatië wilden we niet riskeren op de laatste dag niet weg te kunnen komen vanwege "het weer". Ten gevolge van veel wind stonden er al vervelende golven, terugkaatsend vanaf de kliffen. Het was even doorbijten met de motor aan om binnen 3 uur in Montenegro te zijn.

Kroatien houden alles in de gaten. AIS uitzetten helpt niet want ze volgen je per radar. Als je dat weet en je je aan de regels houdt, ontmoet je alleen makkelijke vriendelijke mensen, ook meestal bij de autoriteiten. Kroatië loopt in een punt waarbij 3 mijl voor het einde van het land een wachttoren op de kliffen staat, met radar. Dus...als niet bent uitgeklaard heb je waarschijnlijk een probleem wanneer je de Golf van Kotor indraait.

Een uur voordat we de baai van Kotor binnen liepen gaf Peter iets meer gas naar 2500 toeren om ruim voor donker binnen te zijn. Maar na een paar minuten zakte het toerental ineens helemaal weg . . . . Peter zette de motor zachter en deze bleef gewoon stationair doorlopen. Dan iets meer gas en alles ging weer goed, nog iets meer en het toerental liep opnieuw terug. Het leek op een dieselfilter probleem. We zetten de Genua bij en met de motor op 1200 toeren voeren we langzaam de Baai van Kotor in, naar het gehucht Zelenica, waar een douanesteiger is waar je gewoon 24/7 kan inchecken. Het werd ondertussen wel donker en het was lastig om de douane steiger te onderscheiden temeer daar we daar voor de eerste keer aankwamen. Bij het naderen van de kade herinnerde Annelies zich op Cruiserswiki gelezen te hebben, dat het achter een hek zou zijn. We zagen het hek en de kade met enorme stootwillen voor grote schepen en legden aan. De politie was zeer behulpzaam en de agent liep mee naar het voor ons onbekende douanekantoor. Wij klaarden in en kochten een vignet voor een maand à 80 euro.

Montenegro (Venetiaans: 'zwarte berg') ligt aan de Adriatische Zee tegenover Italië en grenst, vanaf de zee met de klok mee, aan Kroatië, Bosnië- Herzegovina, Servië, Kosovo en Albanië. De Montenegrijnse hoofdstad is Podgorica. Montenegro heeft een bevolking van 644.578 inwoners op een oppervlakte van 14.026 km². Sinds december 2010 is het kandidaat-lid van de Europese Uni, voert de Euro en sinds 5 juni 2017 is het land lid van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie.

De politiebeambte verwees ons de volgende dag naar een auto-onderdelenwinkel waar we dieselfilters kochten. We vroegen de politie bescheiden of we nog een tijd aan de inklaringskade mochten liggen vanwege de reparatie en om ook nog boodschappen te doen in een kleine supermarkt. De beambte knikte goedmoedig ja, geen enkel probleem. Op ons gemak wandelden we door Zelenica en we bleven zelfs nog een nacht aan de inklaringskade liggen.

Nog maar 3 jaar op reis zijn we toch altijd voorzichtig met het uitzoeken van ankerbaaien. Waar mag dat

in deze baai? We hebben al vaak gezien op kaarten dat ankerplaatsen niet zijn aangegeven zoals bijv. bij Split, dat juist een ankerwalhalla is. Ondertussen weten we: is er geen verbodsbord dan mag het gewoon. De douanebeambte van Zelenica keek eigenlijk wat verbaasd op onze vraag naar de ankersituatie. Als je maar niet in weg ligt voor vrachtschepen en Ferry's.

De Kotor experience

De baai van Kotor is een der meest verbazingwekkende landschappen van de Adriatische kust. De monding is zó nauw dat er in de Middeleeuwen een ketting tussen de twee landpunten hing, om de scheepvaart te controleren. De binnenzee loopt uit in twee vleugels, gelijk de vorm van een vlinder. Met zijn majestueuze bergen, Middeleeuwse gehuchten en adembenemende kustlijn geeft Montenegro je een zielroerende zeilervaring.

We zeilden door de vlindervormige fjordachtige inham met zijn steile hellingen, omringd door zeer hoog oprijzende bergen. We konden onze ogen niet los maken van het indrukwekkende landschap, dat gaandeweg steeds mooier werd. Soms zeilden we een knoopje, dan weer zetten we de motor even aan... langzaam varende beleefden wij het landschap en voeren wij binnen in de kathedraal van bergen en zee : Boka Kotorska. Met een wenslijst van te bezoeken dorpen hier, lieten wij het anker vallen bij Kotor Stad.

Een stuk geschiedenis

Kotor prijkt op de werelderfgoedlijst van de Unesco. De naam is de Slavische versie van het antieke plaatsje Catarum. Het stadje was in de Middeleeuwen een zeevaart republiek, waar het machtige zee-mansgilde, vergelijkbaar met onze huidige goed georganiseerde vakverenigingen, een cruciale rol speelde en een serieus tegengewicht vormde voor de plaatselijke adel.

Tussen de 12de en 14de eeuw was Kotor een vrijstad in het Servisch koninkrijk. Ook nadat de Venetianen de stad hadden ingenomen, behield Kotor een zekere autonomie. Daar waren een aantal voordelen aan verbonden: Kotor was een handelsstad en perfect gelegen langs de zeevaartroutes naar het noorden. In de 18e eeuw telde de vloot 300 schepen. De stad was op cultureel gebied eveneens hoogstaand met een school voor het schilderen van iconen en een werkplaats voor edelsmeedkunst.

Met de komst van de stoomschepen raakte Kotor in verval en de Oostenrijkers werden de nieuwe heersers van de Dalmatische kust. Triest werd als belangrijkste haven aangemerkt en dat betekende de doodsteek voor Kotor. In 1946 werd Kotor opgenomen bij Montenegro, dat daarmee een stuk Dalmatische kust in bezit kreeg, tot grote woede van de Kroaten. Een zware aardbeving in 1979 veroorzaakte veel schade. Toen besloot Unesco de stad op de Werelderfgoedlijst te plaatsen en er kwam een enorm programma voor wederopbouw.

Op anker onder de vesting

De stad Kotor, gelegen binnen Middeleeuwse stadsmuren met drie poorten: de zee-poort, de noord-poort en de zuid-poort- , ligt als een driehoek van terracottakleurige daken aan de voet van de gekloofde bergen van het natuurpark Lovćen. Kotor wordt door velen beschouwd als de mooiste "gelaagde" stad van Montenegro. De ommuring is 4,5 km. lang en 20 meter hoog, ver-

stevigd met een aantal bastions. De muur loopt omhoog tegen de steile berghelling en wordt 's avonds sprookjesachtig verlicht. De binnenstad is prachtig, met veel verschillende bouwstijlen (Gotiek, Renaissance, Barok) maar harmonieus neergezet. Kerken, pleintjes, smalle straten en trappen. Maar natuurlijk ook veel terrasjes en winkeltjes en een uitstekende markt aan de haven met verse groenten en fruit en plaatselijke lekkernijen.

Kotor wordt 5 dagen per week bezocht door cruiseschepen. De kleintjes met 1.500 gasten aan boord mogen aan de boulevard liggen, de grote jongens moeten verderop ankeren. Aangezien wij geen ervaring hebben met reizen met cruiseschepen was het voor ons een aparte ervaring om te zien hoe duizenden gasten in kleine oranje bootjes verscheept moeten worden naar de stad en weer terug. Wanneer de laatste 150 aan land zijn moeten de eerste gasten alweer terug want het schip vertrekt al snel naar de volgende plaats.

Wij prezen ons fortuinlijk dat we zo lang als we wilden op deze prachtige plek mochten liggen en Kotor niet alleen mochten zien, maar echt beleven. We lagen in 5 meter diepte, zeer goede ankergrond en we namen de Dinghy naar het haventje. We legden deze bij de mosselverkoper. Na eenmaal mosselen te hebben gekocht beloofden de mosselmannen over onze Dinghy te zullen waken en we legden hem tussen hun vissersbootjes. We kochten mosselen, 5 euro voor 3 kilo en kregen er nog een paar handjes mosselen bij. In de ankerbaai leerden we ook Alpar kennen, de Turkse zeiler die nooit meer terug wil naar zijn vaderland en gebroken heeft met de islam en het regime in zijn land, waarover hij een boekje open deed.

Autotocht naar Nationaal Park Lovćen

Onze reis is een reis per schip en het is juist de afwisseling van langs kusten varen en door land trekken die het zo mooi en interessant maakt. Ook hier huurden wij een auto. We reden de "Serpentine", de bergweg met 25 zeer scherpe haarspeldbochten naar Nationaal Park Lovćen. In elke bocht heb je spectaculair uitzicht op de baai van Kotor. Er is geen markering op de weg en de weg is erg smal, Als je eenmaal boven bent op een hoogte van ongeveer 1000 meter, verloopt de weg over vlakker terrein langs het dorpje Njeguši.

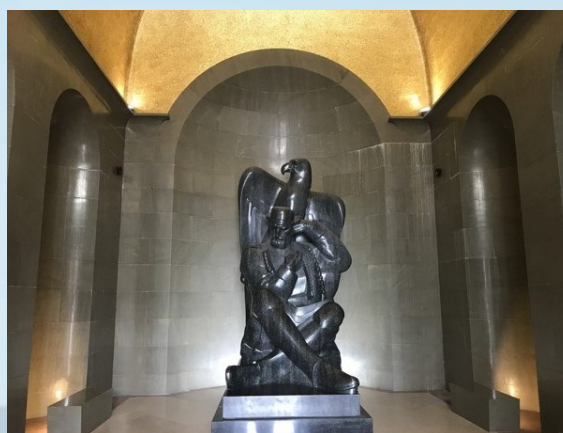
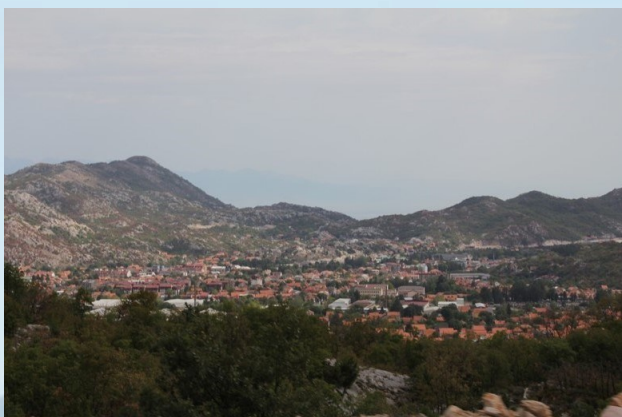
Hier en daar zijn outdoor faciliteiten in aanbouw en de weg wordt verbreed. Alles wordt grootschalig aangepakt. Er is hier amper bewoning. De afgezonderde bewoners worden binnen een paar jaar ineens wereldburger. Bij bergpas Čekanje (1006 meter) gaat de R1 langzaam dalen in de richting van de voormalige hoofdstad Cetinje. De

haarspeldbochten op de hoogvlakte worden vervangen door een tunnel van 490 meter, waardoor de rijafstand hier met 3,5 kilometer verkort wordt. Op 14 februari 2017 is begonnen met het boren van de tunnel, het is nog niet bekend wanneer de "bypass" gereed zal zijn.

Nationaal Park Lovćen

Lovćen werd in 1952 tot Nationaal Park uitgeroepen. Het omvat een natuurgebied van 6200 ha. De berghellingen zijn dicht bebost met dennen maar ook veel loofbomen. In september kleuren die bruinrood en staan in prachtig contrast met het grijze steen. Er zijn wel 200 vogelsoorten, waaronder adelaars en valken en er zijn bijzondere amfibieën te vinden. Lovćen heeft 2 bergtoppen : Jezerski Vrh met een hoogte van 1657 meter. Hierop staat het mausoleum van Montenegro's grootste heerser Petar II Petrović Njegoš (1830-1851). De tweede hoge bergtop is Stirovnik, 1748 meter. Laatstgenoemde is verboden terrein voor het publiek vanwege de enorme telecommunicatie-toren.

De bastions van Kotor

In Kotor stad beklommen wij de 1426 treden naar het fort met eveneens geweldig uitzicht op de baai en... ons eigen schip. Het Sveti-Ivan fort is het hoogste punt van de versterkte stad en het punt waar de stad zich ontwikkelde. Hier werden de eerste Byzantijnse verdedigingswerken gebouwd die later door de Venetianen werden uitgebreid. Iets onder het fort, via een gat in de vestingmuur, bereik je een bergpad naar de kapel van de heilige St. George; eenzaam weggestopt tussen de kolossale rotsen van de helling.

Dit bergpad begint eigenlijk bij de noord-poort van de oude stad en gaat zigzaggend zeer steil omhoog, over de berg heen naar Krstac, aan de oude weg naar Cetinje, de voormalige hoofdstad van Montenegro. Dit ezel pad genaamd "de Ladder van Cattaro", diende als verbindingroute naar Krstac, aan de oude weg naar Cetinje.

Van Kotor naar Risan

Na Kotor ankerden wij samen met de SY Sirena in een verdere stille baai bij het dorp Risan, met weer een geweldig panorama. In het dorp zijn enkele opgegraven Romeinse mozaïeken te zien zijn en een prachtig kerkje.

Rhizon werd voor het eerst genoemd rond de 4e eeuw v.Chr. In de tijd van de heerschappij van koningin Teuta, tijdens de Illyrische Oorlogen, was Rhizon de hoofdvesting van het rijk Illyrië, en de verblijfplaats van koningin Teuta. In die tijd had Rhizon ook zijn eigen valuta, de

bronzen Rhizonische munt. Toen de Romeinen Risan hadden ingenomen groeide de stad snel tot het minstens 10.000 inwoners telde. Veel Romeinse landhuizen werden aan de kust gebouwd.

Een stukje Venetië

Vanuit Risan ondernamen we een Dinghy tocht naar idyllisch Perast en zijn eilandjes, Sveti Djorde en Gospa od Škrpjela - onze Lieve Vrouwe van de Rotsen. Dit eiland is kunstmatig. Vissers vonden op een dag een schilderij van Maria op de rotsen voor Perast. Ze namen het schilderij mee naar Perast maar 3 dagen later was het verdwenen en vonden ze het weer terug op de rotsen. Dit werd beschouwd als een teken dat hier een kerk moest komen ter ere van Maria. Het eiland werd gebouwd door 100 oude en soms ingevorderde schepen geladen met rotsen te laten zinken. Zelfs nu nog, tijdens het feest Fašinada op 22 juli, worden er rotsen in zee gegooid.

Perast zelf ziet eruit als een stuk Venetië dat de Adriatische Zee is afgedreven en zich op de baai heeft verankerd, met melancholische herinneringen aan de tijd dat het rijk en machtig was. Ondanks dat er maar één hoofdstraat is, heeft dit kleine stadje 16 kerken en 17 voormalige paleizen. Terwijl sommigen gewoon raadselachtige ruïnes zijn, overgroeid met bougainville en wilde vijgen, raken anderen gevangen in de wervelwind van renovatie die de stad heeft getroffen.

Van Risan naar Sveti Marko

Als laatste ankerplaats kozen wij het eiland Sveti Marko of Stradioti (genoemd naar Stradioti de Griekse huurlingen die hier tijdens de Venetiaanse invasie legerden- Stradioto betekent soldaat). Een desolate plek, maar wel binnen bereik van dorpjes aan de overkant. Op Stradioti was in 1962 een vakantieoord van Club Med gevestigd, waar je tamelijk primitief vakantie kon houden in Haïtiaanse hutjes en gebruik kon maken van de sportfaciliteiten van Club Med. Ondertussen is het eiland vrij gegeven voor nieuwe vakantiebestemmingen en er is sprake dat een Russische ondernemer een groot vakantiecomplex op dit unieke en stille eiland wil neerzetten. Een petitie gaat rond om dit te voorkomen.

Montenegro bouwt aan toerisme

De Golf van Kotor weer uitvarend kom je langs het in aanbouw zijnde Portonovi, de nieuwste luxe lifestyle-bestemming van de Adriatische kust. Een ontwikkeling van € 650 miljoen, 26 hectare. Deze locatie is de perfecte plaats van waaruit jachten de prachtige kustlijn van 300 kilometer van Montenegro kunnen verkennen en biedt de snelste toegang voor jachten naar de Adriatische Zee, een uniek Resort in Montenegro èn uniek in Europa.

Onze laatste halte was Herceg Novi. Hier zouden we de Deloa met Alpar weer treffen. Eerst tankten wij voor de prijs van 1,11 Euro per liter diesel in de haven van Herceg een authentiek vissersdorp waar nog geen Marina is ontwikkeld. Water konden we niet nemen. Lokale boten liggen hier aan moorings en je kunt aan de kade liggen wanneer excursieboten en Ferry daar niet zijn.

De pittoreske oude stad van Herceg Novi vormt al eeuwenlang de “poort van de Baai van Kotor”. De plaats heette aanvankelijk Sveti Stefan (opgedragen aan de eerste martelaar van het christendom) en diende als concurrerende handelshaven van Dubrovnik (Ragusa), waar voornamelijk zout werd verhandeld.

Het achterland van de stad wordt gevormd door het zuidelijkste en hoogste punt van de Dinarische Alpen, het Orjen Gebergte, met een hoogste top van 1.895 meter.

Langs de kust loopt een zeven kilometer lange wandelboulevard met de mediterrane tot subtropische plantengroei waar de riviera van Herceg Novi zo bekend om is.

Wij vonden de Deloa van Alpar gemeerd tussen Herceg en Zelenica voor anker in een klein baaitje bij vissersplaatsje Portofino. Ook Portofino wordt in een echte Marina omgetoverd en zal in 2019 open gaan. Ligplaats voor een 12 meter schip 40,=, wat best te doen is, vergeleken met woekerprij-

zen van ACI Marina's of het deftige Porto Novi.

We ankerden in een voor ons ongebruikelijke diepte van 15 meter naast de boot van Alpar. Omdat we te dicht bij de Deloa lagen, haalden we het anker weer op, maar van een van de tandwielen in de tandwielkast braken een paar tanden af waardoor Peter deels met de hand en deels elektrisch het anker moest ophalen. Er zijn een aantal mooringboeien hier, meest voor vissers. We namen een mooring van een visser en meestal moet je dan weg als de visser komt. In dit geval kwam er wel een visser, maar met advies en hulp voor een extra lijn. Een zoveelste bewijs van vriendelijkheid in Kroatië en Montenegro.

De laatste dag in Boka Kotorska.

Het was inmiddels 26 september en nog heerlijk zomers. We hadden als laatste land Albanië op het oog, maar de eerste donkere regenwolken vormden zich al boven Kotor en we vreesden dat we na Albanië weer net zoveel problemen zouden krijgen met de terugkeer naar Sicilië als het vorige jaar. Bij twijfel niet inhalen, zeggen wij altijd. Dat betekende: nu terug naar Italië. Uiteindelijk hebben we er drie weken over gedaan om de overwinterhaven te bereiken deels door eigen tempo maar ook door wat oponthoud vanwege wind, wilde zee en opnieuw diesel filter problemen.

Na een heerlijke en gezellige laatste dag met Alpar maakten wij om 17.00 uur los, om in Zelenica uit te klaren en in een nachttocht terug te keren naar Brindisi. Aanvankelijk zeilend met grootzeil en Genua, een knoopje of 6, maar in de avond viel de wind weg en moesten we op de motor verder. Het is zaak om de grens van de Kroatische wateren in de gaten te houden wanneer je het Fjord van Kotor verlaat. Dat betekent dat je zuidelijk om het eilandje moet varen dat voor de baai ligt en een poos een iets zuidwestelijke koers moet aanhouden. Maar daarna kun je de rechte lijn naar Brindisi in je Plotter volgen.

Over een stille Adriatische Zee met mooie zonondergang en -opgang beëindigden wij het Kroatische en Montenegrijnse avontuur. Een prachtige belevenis, aan te bevelen voor zeilers en rugzaktoeristen die zich willen laten onderdompelen door een overweldigende natuur aan zijn kusten en in het binnenland.

Weetjes over Montenegro.

Vignet: we zijn ingeklaard in Zelenica. Vignet 80 euro voor een maand.

Wifi :T-Mobile winkel. N.B. T-Mobile is hier niet dezelfde T-Mobile als in Nederland. We hebben op onze telefoon bij binnenkomst in Montenegro meteen het bericht, welkom in Montenegro" gelezen en dan doet de Nederlandse T-Mobile jou een voorstel. Dat was 2,50 betalen voor elke MB of een weekpas kopen voor 14,95 euro. Hier in Montenegro kochten wij een 10 dagen wifi pas voor 10 euro, met ONBEPERKT internet.

Diesel: Getankt in Herzeg Novi. Dieselprijs 1,11 euro. Je kunt belastingvrij tan-

ken in Porto die Montenegro. Dan moet je een stempel laten maken voor 35 euro. Dat kan via de havenmeester gedaan worden. Wanneer je 200 liter tankt levert dat een voordeel van ongeveer 80 euro. Naar onze mening is het pas echt rendabel wanneer je een motorboot hebt en 3000 liter wilt tanken. Je moet een afspraak maken om te tanken. Omdat je daarna Montenegro direct moet verlaten, ook bij slecht weer, was dat voor ons een reden om er geen gebruik van te maken. Immers is 1,11 euro ook al erg voordelig.

Betaalmiddel: euro

Kotor is City of Cats. Katten worden hier vertroeteld. Het kattenmuseum is een bezoek waard. Een mooie privé collectie, uitgegroeid tot museum. Van een kattenganzenbordspel tot bestek, sieraden en medailles. Foto's van filmsterren met hun geliefde kat. Veel grote gekleurde illustraties uit Italiaanse kranten uit de jaren vijftig, vertellende welk incident er heeft plaatsgevonden in het dorp ten gevolge van de actie van een kat zoals een grote brand, maar ook een redding door een kat.

Een Fjord aan de Adriatische Zee: De Baai wordt wel het meest zuidelijke fjord van Europa genoemd maar geomorfologisch gezien is het geen fjord maar een Ria, een rivierdal ontstaan door de stroming van de zee dat uitmondt in zee.

Wil je uitgebreider lezen over Montenegro, bezoek dan onze website www.zeilschip-skadi.nl.

Tot de volgende nieuwsbrief

Tot Skadi
Miauw

